

UČITELJSKI TOVARŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja vsak mesec po celi poli. Velja za celo leto v tiskarnici in po pošti 1 gld. 50 kr. nov. dn., za pol leta 80 kr. nov. dn.

Tečaj I.

V Ljubljani 1. vinotoka 1861.

List 10.

Kako se koristno podučuje v takih šolah, kjer se manji in večji otroci celi dan v eni izbi podučujejo?

Sprevodil iz horvaške šole Jož. Eršen.

To vprašanje je na pedagoškem polju zelo imenitno, ker imajo naše narodske šole po deželi skoraj povsod le eno izbo, kjer se manji in večji otroci skupaj podučujejo. Tukaj podam toraj o tem kratek svet, ter prosim, da bi ga gg. učitelji in drugi pedagogi ne opazovali samo od pomanjkljive strani, temuč naj bi ga sprejeli kot dobrovoljen donesek na naše še zelo mlado slovensko pedagoško polje.

Glavno načelo vsakega nauka je: „Postopaj iz lahkega na težke, iz znanega na neznan, iz enojnega na sestavljeno.“ Oziraje se na to pravilo mora učitelj svoj nauk vedno tako obračati, da ž njim koristi vsem učencem, manjim in večjim, slabim in boljšim. Ako, postavim, učitelj večjim učencem razlaga, kaj je stavek, se tudi lahko s pripravnimi vprašanji obrača k manjim in naj manjšim učencem, kateri so se učili besed, iz katerih postajajo stavki, — slovki, iz katerih postajajo besede, — glasov, iz katerih postajajo slovke i. t. d. Manji naj mu odgovarjajo na lahke vprašanja, večji pa na bolj težke; tako večji ponavljajo, kar so se že učili, in manji se pripravljajo za daljni nauk. Kadar učitelj večjim učencem dá pismo nalogo, da p. iz posameznih besed napravljajo kratke stavke, uči manje učence prav koristno, ako jim dá slovke, da iz njih napravljajo besede, ali iz glasov slovke i. t. d. Med

tem, kadar večji učenci razkladajo stavke, p. da naznanjajo, če so enojni, z enim osebkom govora ali z eno izreko, ali so-stavljeni stavki, v katerih je več povedkov, in kako se med sabo stikajo i. t. d., naj učitelj tu pa tam tudi manje učence praša p. po povedku (časovniku ali glagolu), pa tudi ali je kaka beseda koreninska, izpeljana, enojna sostavljena i. t. d.; naj praša po koreninski slovki, po koreninskem glasu v njej, s katero osebo je zvezana, ktereга števila, oblike, načina i. t. d. da je; naj praša, če se v tem stavku kaj popolnoma ali nepopolnoma terdi, če koga kličemo, mu kaj velimo ali zapovedujemo, če ga prosimo, če mu kaj dovoljujemo ali branimo i. t. d.; naj praša, v katerem času je glagol in kako se pregiba, kako se rabi s pervo, z drugo, s tretjo osebo v edinem in v množnem številu. Večji učenci naj kažejo, kako se različno preminjajo imena, zaimena, števila i. t. d., in na kaj se mora pri tem paziti; manji učenci pa naj iz navadnega govora preminjajo ravno te besede, in naj še ne določujejo spola, števila, sklona i. t. d. Tako vsi učenci odgovarjajo na učiteljeve vprašanja, to se vé, če se pametno in razumno praša. Večji učenci beró; med tem pa naj manji kaj prepisujejo s table, ali naj znane glase s čerkami zaznamenjujejo na svoje tablice, ali naj se po tihem in mirno učé iz glave kratkih pregovorov, pesmic i. t. d. Večji učenci naj pišejo slovniške naloge, in naj sostavljajo kratke stavke, ali naj prepisujejo kaj iz berila med tem, ko manji glaskujejo ali berejo. Ako se učenci učé pisati, naj pišejo vsi na enkrat; učitelj pa naj gleda, da vsi prav sedé, prav peresa deržé, da vse čerte, tanke in debele, prav delajo i. t. d. Učitelj mora biti pri pisanji ves čas na nogah. Hodi naj od enih učencov do drugih; naj nareja glavne čerte od čerk s kreda na tablo, da jih vsi vidijo, naj opominja, da naj vsi pazijo, kako čerte ležé, kako se v besedah ena z drugo vežejo, kako se med sabo razločujejo i. t. d. vse tako, kakor dobri metodični predpisi vele vajo. Dokler večji učenci pišejo cele stavke, naj manji napravljajo posamezne čerke ali čerte, iz katerih so čerke narejene.

Ako se rajta iz glave ali pismeno, naj rajtajo vsi učenci skupaj. Večji naj izdelujejo večje, manji pa manje naloge; vsi naj soštevajo, odštevajo, množijo in delé večje in manje števila. Manji učenec p. odgovarja na učiteljevo vprašanje, koliko veljate 2 ali 3 jabelka, če so po 2 — 3 kr.; večji pa že izrajtujejo, koliko bo p. dobila branjevka za 50 — 60 — 100

— 165 — 200 i. t. d. jabelk. Mali učenec šteje p., koliko ima perstov na obeh rokah; večji pa že prešteva, koliko je perstov na 5 — 10 — 15 — 26 — 37 — 48 — 59 — 65 — 70 — 80 — 90 — 100 rokah; mali zna šteti do 5 — 10 — 15 — 20, večji do 30 — 40 — 50 — 100 — 350 — 495 i. t. d.; naj večji pa tudi že vejo, koliko je v vseh teh številih enot, desetic, stotic, in ako je p. število 36.598, vejo, da je tu 8 enot, 9 desetic ali 90 enot, 5 stotic ali 50 desetic ali 500 enot; 6 tavžentov ali 60 stotic ali 600 desetic ali 6000 enot, 3 desetic tavžentov ali 30 tavžent ali 300 stotic ali 3000 desetic ali 30.000 enot, vsega skupaj: trideset in šest tavžent, pet sto devedeset in osem. Mali učenec p. deli ktero malo število na dvojce, troje, večji pa na pet, šest, osem delov i. t. d.; mali šteje enote in desetice, večji stotice, tavžente i. t. d., pomanjšuje ali drobi večje reči na manje, p. goldinarje na krajcarje, cente na funte, funte na lote i. t. d., ali preobrača manje reči na večje p. maslece na poliče, čevlje na sežne, minute na ure, dneve na mesce i. t. d.

Kadar mali učenci berejo, naj p. večji na učiteljeve vprašanja mlajšim razlagajo, kaj v berilu te in une besede, izreki i. t. d. pomenijo, kaj uči od njih slovnica, pravopis i. t. d. Po taki poti si mladost širi vid, si požlahtnuje serce, bistri um, budi čut, in se izreja za dušno in telesno življenje.

Kadar učitelj učence vadi misliti in govoriti, soditi i. t. d., naj se vedno ozira na večje in manje učence. Njegova očetovska skerb naj obsega vse ob enem, t. j., vsem naj vse tako razlaga, da ga radi poslušajo in razumejo. Ako učitelj p. govori od kmetijstva, žival i. t. d., naj vselej tako podučuje, da s svojim naukom vsem učencom kolikor toliko koristi. Zatoraj pa se mora skerbni učitelj tudi za vsaki šolski nauk prav marljivo pripravljati, da more tako učiti, da ga vsi lahko razumejo. Kadar učitelj p. uči otroke drevesa saditi in cepiti, naj vzame večje in manje učence sabo na vert, kjer vsem prav na tanko kaže, kako se to in uno dela; potem si pripravi p. nekoliko verbovih in drugih za mali perst debelih divjih šib, dá vsakemu otroku eno, in vsaki otrok naj redoma po njegovem nauku cepi i. t. d., dokler se dobro ne izuri. Ko se otrok navadi na šibi cepiti, naj se mu potem pusti, da tako tudi poskuša s sadnimi drevesi. — Tako naj postopa učitelj pri vsakem drugem praktičnem delu, in naj ne pozabi nobenega

učenca, temuč naj se trudi, da vsi napredujejo po svojih osobnostih.

Pri vsem tem pa naj učitelj tudi lepo skerbi, da manji otroci pri večjih vedno lepe izgleda vidijo. To je zelo potrebno za lepo izrejo vseh skupaj. Učitelj naj tedaj žlahtni serca vseh učencov, in sicer tako, da večji spoznajo za svojo vestno dolžnost, da dajejo manjim tovaršem lepe izgleda, pa tudi, da se manji vadijo, da radi posnemajo vse lepo in dobro, kar vidijo pri večjih. Ako opazujemo družinsko življenje in domačo izrejo, vidimo, da se mlajši otroci vedno ravna po svojih starjih bratih in sestrah; in če so starji pokorni, pobožni, sramožljivi i. t. d., postajajo taki tudi njih mlajši bratje in sestre. Tako je tudi v šoli. Zato mora učitelj naj pred skerbeti, da pri učencih vkorenini pravega, dobrega duha. Potem bo otrok otroku za izgled; vsi se bodo ljubili, in bodo, kakor dobri bratje in sestre med sabo; bodo radi pomagali eden drugemu, eden drugega k dobremu napeljevali in podpirali; večji bodo manje za roko vodili, in vsi skupaj bodo po modrem učiteljevem napeljevanji vsaki dan bolj približevali se lepemu namenu — k razvitku svojih dušnih in telesnih moči — do pravega izobraženja, da bodo vživali zemeljsko življenje tako, kakor ga je vsem odločila neskončna božja previdnost.

Nektere vodila dobrega učitelja.

(Dalje in konec.)

Pri učenju modri učitelj posebno slabejših učencev ne prezira; on je vedno poterpežljiv, če ga tudi v prvem hipu ne razumejo; otroški um se dostikrat počasi odpira, in dolžnost učiteljeva je, ga razvijati, kar naj lažje doseže, če to, kar ga ne razumejo, še bolj primerno razloži, in kar enkrat razumejo, tako dolgo ž njimi ponavlja, da jim trdnost ostane v glavi. Vendar pa ta čas, ko učitelj slabejše učence uči, boljših ne zanemarija, marveč v spodbudo pri prvih tu pa tam kterepra praša, in jih tako varuje, da niso razmišljeni ali še celó leni. Govori in podučuje pa skušeni učitelj vedno zložno, in čeravno ne preglasno, vendar razumno; — praša prav kratko in določno; od učencov pa vedno tirja, da mu vprašanje ponavljajo in v celih stavkih odgovarjajo. Dobri učitelj pa tudi skerbi, da se

učenci vadijo lepo po slovenski govoriti, in da jim vse napčne besede odpravlja.

6. Dobri učitelj vé, da je tudi rejnik, tedaj pri otrocih namestnik božji in namestnik staršev; zato mu ni zadosti, da jih le koristnih vednost uči, ampak on jih tudi lepo po kerščansko izreja. Pri vsaki priložnosti jim kaže, da človek ni zato na svetu, da bi samopašno živel, ampak zato, da s talenti, ki mu jih je Bog izročil, kupčuje, in ž njimi nebesa služi. Dobri učitelj vé, če hoče prav izrejati, da mora tudi sam imeti tiste čednosti, ki se poštenemu človeku spodobijo. On ima pred vsem drugim pravo kerščansko ljubezen do bližnjega, posebno do nedolžne mladine; kaže pa jo s tem, de ljubezen do Boga, do bližnjega in sploh do vsega dobrega in lepega v učencih zbuja, vnema in uterjuje. Če se pa vkljub vsemu prizadevanju in napeljevanju vendar laž, nevošljivost, nepokorščina in sploh hude strasti v mlade serca vgnjezditi hočejo, jih učitelj s koreninami vred iz serc ruje, to je, on naj pred lepo napeljuje, podučuje, kjer in kar more; in če to ne pomaga, pa tudi ojestro svari, žuga in celó kaznuje, če drugače ne more biti. Pa ne samo v šoli, tudi zunaj šole in v cerkvi dobri učitelj pazi na obnašanje in zaderžanje svojih učencov. V cerkvi jim odkaže mesto pred oltarjem, in po nobeni ceni ne dovoli, da bi se po kakih drugih kotih potikali.

Da pa modri učitelj tudi zvé, kako se učenci doma in zunaj šole obnašajo, skerbí, da je s sosesčani vedno dober in miroljuben. Pri vsaki priložnosti jim pomaga z dobrim svetom; sicer pa nima ž njimi takih zvez, da bi si dobro ime kaj omažeževal. Rad pa gre tudi v ubogo hišico, posebno kadar velja zastran kakenga hudobnega učenca se z njegovimi starši pogovoriti, ali celó terdovratne starše za šolo vneti in pridobiti. — On vé, če se ljudje prepričajo, da je učitelj res priljuden, pravičen in pobožen mož, mu vse radi verjamejo in njegove svete ubogajo, in mu tudi svoje otroke radi v šolo pošiljajo.

Učitelj, ki tako in enako ravna, je zares dober učitelj, kateri veliko dobrega in koristnega med ljudi seje. Bog pa, ki vidi njegovo ponižno serce in njegovo dobro voljo, bo gotovo blagoslovil njegovo blago delo, in mu bo obilno povernil njegove vroče trude.

P. Gross.

Koliko računskih načinov naj se pri začetnem naku o računanju ali rajtanju razločuje in vadi.

(Dalje.)

Še bolj očitno se ta različnost pokaže, če iz poslednjih nalog praktične naredimo, kakoršne se nahajajo v vsakdanjem življenji. N. pr.

1. 5 veder vina velja 30 gl.; koliko velja 1 vedro?

2. Za 5 gl. se dobi 1 vedro vina; koliko veder se dobi za 30 gl.?

Števili se sicer tukaj vjemate; vender pa, če le nekoliko poverhno pogledamo, vidimo, da imamo tukaj dve različne nalogi. Naj važniši razloček med njima se kaže pri izpeljevanji.

Perva naloga se namreč tako le izdeluje: Če 5 veder velja 30 gl., velja 1 vedro, ker je 5. del od 5 veder, tudi 5. del od 30 gl., tedaj 6 gl. — Druga: Če se za 5 gl. dobi 1 vedro, se dobi za 5 krat 6 ali 30 gl. tudi 6 veder. — Tu vidimo, da tukaj mislimo na dvoje opravil, ktere ste med sabo različne. Obakrat pa se tako izdeluje, da naj pred dvoje števil s števili primerjamo in da drugo število ravno tako spreminjamo, kakor smo ga pred primerjali. Pri prvem izpeljevanji je pa poglobitna reč, da 30 gl. s 5. delimo, pri drugem izpeljevanji pa da 30 gl. s 5. primerjamo; in če tako primerjamo, kakor smo primerjali, ko smo drugo nalogo izdelovali, se to pravi zapopadenja iskati. Vsaki vé, da je deljenje memo zapopadenja zelo različno.

Iz tega pa, kakor smo ta dva izgleda izdelovali, se pa tudi vidi to, česar smo popred omenili, da računati se ne pravi samo števila spreminjati, ampak jih tudi primerjati. Dalje pa nas tudi ta dva izgleda učita, kako potrebno je, da se deljenje in zapopadenje ločite.

Pri vseh izgledih, ktere smo zdaj kazali, smo imeli opraviti le z majhnimi števili, kakoršne se večidel pri številstvu iz glave nahajajo. Pa ne le pri številstvu iz glave, ampak tudi pri številstvu, ki ga pismeno opravljamo, rabimo navadno le eno teh dvojih opravil. Ako se pri pismenem številstvu pri nalogah obojega zapopadka, namreč pri tistih, pri kterih se deli ali išče, kolikrat je število v številu, le enega samega opravila, tedaj le deljenja deržimo, se večkrat primeri, da ne moremo

zapopadenja zanemarjati. Nasprotno pa velja to tudi pri deljenji, če se le zapopadenja kot splošnega opravila deržimo.

Mislimo naj prvič, da učenci s številkami le deliti znajo, in da tudi naloge o zapopadenji po deljenji izdelujejo, ne morejo s tem povsod shajati, ker se primérijó naloge o zapopadenji, pri katerih izurjeni učenec nenavadno drugače ravná.

Takošna naloga bi p. bila: Kolikrat je 256 v 768? Razumnemu učencu je brez dvombe pripravnejše in lažje, da ostane pri vprašanji, in da preiskuje, kolikrat mora 256 vzeti, da bo dobil 768, kakor če bi namesto tega razšteval in iskal, koliko pride na sleherni del, če 768 v 265 enacih delov deli.

Kar smo tukaj rekli, velja za vse naloge o zapopadenji, pri katerih je odgovor enocifern. — Pri takih razštevanskih nalogah, kjer sta namreč razštevavec in razštevanec mnogociferna, odgovor pa je le enocifern, praktični številar ne bo resnično razšteval, ampak bo po zapopadenji mislil in delal.

Nekterim učenikom se primernejše zdi, da učence napeljujejo vse naloge o deljenji in zapopadenji po zapopadenji izdelovati. So pa razštevanske naloge, pri katerih bo vsaki, če le količkaj premisli, rajše delil, kar je bolj naravno in lažje, kakor da bi po zapopadenji iskal, kolikrat je število v številu. Takošna naloga bi p. bila: Koliko je 6. del od 420? Naj bližnja in naj bolj navadna pot je tedaj ta le: 6. del od 42 je 7, od 42 desetice ali od 420 pa 7 desetice ali 70. Če pa hočemo to nalogo po zapopadenji zrajtati, bomo morda tako le postopali: 6. del od 420 dobimo, če zvemo, kolikrat je 6 v 420 zapopadeno; 6 je v 42 7 krat zapopadeno, v 10 krat 42 ali v 420 tedaj tudi 10 krat 7 ali 70 krat; zatoraj je tudi 6. del od 420 70. Tako številiti se pravi tedaj po ovinkih hoditi in je tudi težavnejše, kakor po navadnem naravnem potu.

Iz vsega tega, kar smo zdaj omenili, se vidi, če se pri pismenem številstvu le enega obojih opravil, bodi si že deljenja ali zapopadenja, deržimo, tudi drugega ne smemo zanemarjati, če hočemo, da bodo učenci pri številstvu vselej napredovali, in da se bodo tudi zavedili, da je tako naj bolj pripravno in bliže namena. Treba je tedaj, da se že pri številstvu iz glave oboje računskih opravil, namreč deljenje in zapopadenje razločuje in enakomerno vadi, da se potem dvoje opravil pri pismenem številstvu lažje v eno stika, in da zavoljo tega ni nauk manj razumljiv.

(Dalje prih.)

T e č n o u č i l o.

Kazavni poduk.

Skedenj.

Snova. Gumno (skedenj, pod), žitnica, žito; serp, cepec, rešeto; senica, seno, slama; senene vile, kosa, grablje.

Učilo. Suho žitno snopovje skladajo iz kozelca, in ga zvozijo v skedenj ali na pod. Snopi so s poresli povezani. Mlatiči nasade snope po skednji v dve versti, ter jih mlatijo s cepci, ali pa jih na gumnišču s konji manejo. Žito zvejejo z vevnico, ločijo pleve in slamo, ter ga spravijo v žitnico ali kaščo. Ktero žito se mlati? katero mane? — Serp ima krivo klinjo in lesen rog. S serpom žanjejo žnjice žito, pa tudi kake druge zelišča. — Cepec ima dolg lesen ročnik, na katerem je lesena batica navezana. S cepcom mlatijo mlatiči žitne snope. — Rešeto je leseno in okroglo; dno ima spleteno iz viter, ali iz drata. Reta je veliko rešeto. Skozi rešeto ali reto se zernje preseje. — Senica se imenuje kraj, kamor se senó spravlja. — Senó je suha trava. Kaj je otava? Slama je pšenična ali pšeničnica, režena ali reženica, ovsena ali ovsenica, bobova ali bobovina, grahovka, ječmenova ali ječmenica, lečevina, ajdovica, prosenica i. t. d. Slama se poveže v otepe ali se poškopa v škopnike. Slamo spravijo na svisli. Čemu je slama? čemu otepi in škopniki? — Senene vile so lesene, in imajo dva ali več krivih rogljev. — Kosa ima dolgo klinjo, ktera je nasajena na dolgem lesenem ročniku, kateri ima za desno roko kljuko, za levo pa deržaj. S koso kosé ali sečejo kosci po travnikih in senožetih i. t. d. travo, pa tudi po polji deteljo, sternišče i. t. d. Pravijo da ima smert tudi kosó, zakaj? — Grablje so lesene, in imajo čeljust z zobmi in ročnik. Z grabljami se grabi senó, detelja i. t. d. Nekatere grablje imajo tudi železne zobe. Z železnimi grabljami se kamnje grabi. — Na podu ali v skednji so še: trebilo ali veternica, metla, lopata, mera, mernik, polovica, četertinka, vreči i. t. d. Kakšne, in čemu so vse te reči?

P a š n i k.

Stolčeni oreh. —k. Kako učitelj naj bolje skerbi za svoje dobro ime in za pravo poštenje.

Kakor vsaki človek, tako tudi učitelj naj bolje skerbi za svoje dobro ime in za pravo poštenje, če svoje dolžnosti zvesto in na tanko spolnuje. Učitelj pa naj tudi nikar preveč ne hrepeni po prazni časti, temuč naj si le prizadeva, da povsod vse pravično in pošteno ravná, se varuje vsake laži in hinavščine, in naj bo resnično tak, kakoršnega se po zunanjem kaže. Le čednost dá človeku pravo veljavo. Zraven pa naj učitelj vedno misli, da še vse premalo vé in zna, in naj si vedno pridobuje vseh vednost, ktere njegov poklic zadevajo. Prepriča pa naj se tudi, da spoštovanje in dobro ime se mora zaslužiti, pa tudi umno ohraniti.

Šolska roba.

Zastavica iz številstva.

V neki bolj zapuščeni kerčmi sta sedela dva človeka, ktera sta imela oba skupaj samo eno desetico denarja, t. j. 10 kr. Rada bi bila vino pila, toda naj cenejšega je en maslec veljalo že eno desetico; vendar sta ta dva človeka 4 maslece vina skupaj spila in vsega s tem denarjem pošteno plačala. Kako je bilo to mogoče?

„Živio“ in „Slava“.

Prav je, da Slovenci vpijemo oboje; to je zdaj takó skoro edina vez, ki nas veže na eno stran z Jugoslovani, na drugo pa s severnimi. Nemci tudi vpijejo „Hoch“ in „vivat“.

Prav po naše bi bilo namesto „živio!“ — „Bog živi!“ (Kdo nam brani tudi tako kričati?) Saj tudi Nemec veli včasih: „Soll leben!“, včasih pa celo: „Fifat, soll leben!“ (oboje h krati.)

Napčeno pa je ženski vpiti „živio“ (kakor sem že včasih Slovence slišal) namesto, kakor bi bilo treba: „živila!“ Ako je več moških, je treba reči: „živili!“, ako je več ženskih pa: „živile“. — „Živio“ (namesto „živeli“ je = naj živi (on)! „živila!“ = naj živi (ona)! i. t. d. To je, kar se tiče oblike, ravno tako, kakor pravimo po slovenski po spolu: živeli je (serb. ali hrv. živeo ali živio) on, živela je ona (ne pa: živeli je ona) i. t. d. — Tudi „Beli Kranjci“ rabijo pretekli čas (brez „je“) za velivni naklon:

„posušil se mi perst,“ „usahnila mi roka,“ ako to ni res! — „poterla (potéri) te slana repa!“ i. t. d. Tako je tudi v českem jeziku.

Pri klicu „slava“ ni treba, se vé da ne na spol, ne na število paziti; zato je ta klic za splošno rabo boljši, kot „živio“. — „Živio“ res, da ni tudi naša domača t. j. ne prav slovenska oblika; ali če pomislimo, da je beseda tudi naša, in le oblika posojena, drugi narodi pa da so sprejeli celó (tujo) besedo („vivat“), kdo bi se toliko spotikal nad „živio“, ki verh tega še prav lepo zvoní, pa tudi ušesa preletí. Ta „živio“, dragi moji, je na dalje znan zdaj že vsem nemškim ministrom, ki jim pravi po časniki in na glas, kedar popotujejo s svitlim cesarjem, ali sami po naših krajih, kod prebivajo Jugoslovani (s Slovenci vred) še dan današnji. Neizrečeno se je začudil neki Bach, ko je slišal okoli Celjovca in celó v Celjovcu „živio“ vpiti. „Ja, sind denn hier auch noch Slaven?“ tako je vprašal ves stermé svojega soseda v kočii. (Menda je bil temu gospodu kdo natvezel, da je na Koroškem že vse ponemčeno, kakor je bil nekdo nekemu drugemu, da zna v Ljubljani že vsak človek po nemški. Prepiral se je tukaj in terdil, da je res tako. Ko pa pride l. 1850 v Ljubljano, in vpraša nekaj po nemški prvih petero, šestero ljudi, ki jih je srečal, ni dobil drugega odgovora, kot: „niks tajč.“ Potlej je verjel, da Ljubljana še ni tako ponemčena.)

Toraj Slovenci! kodar vas je kaj, le prav na glas vpíte „živio“ (ne pa „vivat“), kedar bo popotoval svetli cesar ali kak minister po vašem kraju! —

Prošnja do „Učiteljskega Tovarša“.

Naše slovensko slovstvo lepo napreduje in od dne do dne se bolj razširja ljubezen do maternega jezika. Tudi Ti, ljubi „Tovarš“ si si pridobil že mnogo prijatlov s svojimi mičnimi spisi, in pogosto se nahajaš v naših ljudskih šolah. Toda še več prijatlov bi si naklonil, ako bi nam na koncu vsakega leta prinesel kratek imenik vseh slovenskih šol in njih učiteljev. Iz „Slov. Koledarja“ nam je znano, da je šol med Slovenci: bogoslovskih učilnic 5, gimnazij 8, tehnik in realk 8; ljudskih šol na Kranjskem 158, na Štajarskem 189, na Koroškem 94, v Primorji 136, na Beneškem 24, na Ogerskem 27. — Kako lepo bi bilo, ako bi naj pred brali imena vseh mil. škofov teh krajev, potem šolske svetovavce in višje šolske oglede; za temi vodje in učitelje bogoslovskih šol, potem od gimnazij, tehnik in realk, in na zadnje dekanije in vse njih glavne in trivialne šole! Ako bi Ti, ljubi „Tovarš“ ne mogel tega dela izvršiti, bi ga morda prevzeli preč. gosp. pisavec „Slov. Koledarja“. Bog daj srečo! *)

Tvoj zvesti prijatelj
Idrijanski.

*) „Učiteljski Tovarš“ bi še marsikaj in tudi ta nasvetovani imenik prav rad podal svojim čast. bravcom, če bi mogel. Ako bi pa slavni gosp. pisavci „Slov. Koledarja“ to delo prevzeli, bi jim bili gotovo vsi šolniki in šolski prijatli zelo hvaležni.

Opominek za orglavca.

Red za cerkvene pesmi v tem mescu: Za 20. ned. po bink. ali za roženkransko nedeljo: Pri darovanji: „Svet rožni kranc veseli“ (glej Potočnikove pesm.), ali „Češčena cvetica!“ (glej g. Riharjeve nap.).

Za 21. ned. po bink.: „Kaj je težji, kot ljubiti svojega sovražnika?“ (glej Dolinarjeve ned. pesm. in nap.).

Za 22. ned. po bink. ali za žegnansko nedeljo: „Bog je duh, je brez telesa“ (glej Potočnikove sv. pesm.).

Za 23. ned. po bink.: Od svete Uršule: „Navdihuj me, pomočnica!“ (glej Dolinarjeve pes. od farnih pomočnikov.).

Oprostena jetnika.

Na svetega Marka dan pride k neznanemu mestnemu gospodu — živa podoba revščine — priletna, medla, izstradana ženica, s pokrito kletko v roki. „Kaj bi rada?“ jo gospod zapraša. — „Kupite tega le slavca,“ pravi žena, „Vam bo prepeval noč in dan.“ — Gospod ogleduje gibčnega tička, pa pobara: „Koliko pa prašate zanj?“ — „Saj veste, odgovori prodajavka, da slavci, toliko sloveči pevci, so dragi — po več goldinarjev eden. Jaz pa uboga reva, ki imam bolnega moža in tri majhne otročiče, pa z vsemi vkup nič jesti, jaz Vam tega le prisiljena od velike potrebe — dam za en goldinar.“ — „Žal mi je,“ reče gospod, „da vam ne morem pomagati, ker sim tudi sam siromak — odslužen, bohehin in na tako majhnem penzjoni, da mi je nemogoče shajati z njim. Ponudite tedaj komu bolj premožnemu slavca; bote tudi več skupila zanj; od mene pa vzemite za vbogajme to le capico (listek za 10 soldov), da si za njo saj kruha kupite.“ — „Bog vam poverni tavženkrat!“ vzdihne žena vsa solzna, in — odide.

Žena in slavec sta bila pri gospodu že čisto pozabljena, kar mu čez tri dni stopi v sobo — ravno tista sirota in z ravno tisto pokrito kletko. „Gospod!“ mu reče, „za božjo voljo, usmilit se me! Zastonj ponujam slavca po vsem mestu naprodaj; mož mi je za smert bolan, in jaz mu nimam dati le za žlico kuhanega! Pomagajte mi saj Vi — le za danes, ko je sveta nedelja, danes Vam prinesem dva slavca za en goldinar!“ — Take prošnje in pa tolika revščina bi prederle tudi kamnito serce. Gospodu se pa to zdi več kot le zgolj primerljive, da se reva verne že drugič k njemu — in pa ravno danes, ko je on že čez veliko let enkrat dobil cel goldinar za sv. mašo — ravno, kolikor je žena prašala za slavca: zdi se mu kakor božji opomin, de naj s tim mašnim darom pomaga siromaški družini saj za en dan. Misli si: „Dobrotljivi Bog pomaga človeku po človeku; morda pomaga tudi še meni tako!“ Seže tedaj po komej prejeti goldinar, pa

govori siroti: „Kakor ljubo mi je sicer slavsko petje, bi jaz vendar ne kupoval teh vaših „slovečih pevcov;“ le vaša silna revščina mi gre toliko k sercu, da to storim, — toda ne drugač, kakor če mi pri vesti obljubite, da znanprej ne bote nič več, ne vi, ne nobeden vaših lovili in prodajali tičev. Kaj se vam nič ne smilite té dve uboge živalici, ki ju imate tu notri zaperte, da ju tako nemilo zaderžujete v ječi? Ali se vam ne zdi, kakor da bi vidila dve duši, ki hrepenite po rešenji iz vic? Kakó bi bilo v a m pri serci, ko bi ravno tako vas ali pa kterege vaših zaperli in neprenehoma deržali v zaporu — in vse to ravno tako po nedolžnem, brez naj manjše krivice? Nikar tedaj tudi vi in vaši ne lovite in ne zapirajte nedolžnih tičkov! — Pa koliko si tudi pomagata z lovom in prodajo tičev! Se li morete s tim preživiti? Ali ni bolj pametno, da se lotite kakega bolj zdatnega, pa tudi bolj gotovega zaslužka? Med tem ko s tičjelovom se bi le malo več kot nič pomagata, pa neizmerno škodvata vsem kmetom, vertnarjem, sadjorejcom in lastnikom gojzdov, ker z zapiranjem in zatiranjem tičev zapirate in zatirate naj pridniše pokončevavce požrešnih gosenc in červov, ki ljudem požro sadja na cente že v evetji; žita, sočivja, repe, zelja in druge zelenjave pa toliko, de večkrat ne pridelajo še sémena. Ravno zato pa tudi cesarska postava ojestro prepoveduje tiče loviti in zatirati. Če sem ter tje gosposka premalo skerbí za spolnovanje te postave, je to slabo zadosti. Ne zanašajte se pa, da bi za vselej pri tem ostalo. Če še nobeden vas tukajšnih tičarjev ni bil dozdej kaznovan, se lahko posihmal zgodi, da ga zasačijo in vtaknejo v zapor, ravno kakor oni zdaj tiče. — Pa ni le zoper cesarsko prepoved, temuč je tudi zoper božjo voljo, terpinčiti nedolžne tičke — tudi že samo z zaporom zavoljo petja. Tudi oni so občutljive živali, ki jih bolj peče zapor in zguba prostosti, kakor marsikterege sirovega človeka. Nikar jih tedaj tudi vi in vaša družina in znanci več ne lovite in ne zapirajte! — Ako mi vse to za terdno obljubite in se še posebno k temu zavezete, svoje otroke, kadar odrastejo, svariti, da ne bodo tičem gnjezd razdirali in mladičev jemali in terpinčili, vam odkupim za danes ta dva slavca“. — Ker žena vse to za terdno obljubi, in se tudi lepo zahvali za ves ta nauk, ki bi ga bila rada že dozdej spolnovala, ko bi ga bila že pred slišala in tako umela, ji gospod podá obljubljeni goldinar, pa reče: „Jaz ga vam ne dam za tiča, ker ju ne potrebujem, temuč le iz usmiljenja, da vam saj nekoliko pomagam v vaši silni potrebi. Sicer bi vam to majhno pomoč rad pomnožil še s tim, da bi vam tudi slavce pustil, da jih še enkrat komu družemu prodaste. Al meni se ne smilite le vi, smilita se mi tudi vaša uboga jetnika — zaperta tička. Aku ju pustim še dalej prodajati, ostaneta še dalej v sužnosti — le pri drugem ječarji, ki bi ju deržal zaperta, da naj mu še pojeta v plačilo tega neusmiljenja, ter za zgubo svoje prostosti! Bog ne daj, de bi bil jaz kriv te njune podaljšane sužnosti! Ker vam sem ju že plačal, sta zdaj moja. — Da pa ne bote mislila, da jaz imam usmiljenje do nedolžnih živalic le na jeziki, in da bi bil v stani, se tudi sam vkrvičiti tiste terdoserčnosti do tičev, ki jo grajam na družih, naj vas prepričajo mišlega

čutja v meni — ne besede moje, temuč vaše lastne oči“. — To rekši seže v kletko — z eno roko po enega in z drugo po drugega slavčka; in ko enega za drugim vun prinese, ju pomiluje in nagovori: „Kaj ne da, ljubeznjiva pevčka! dobrotljivi Bog vas tičkov ni stvaril za sužnost, temuč da mu prosti in veseli prepevate slavo in pa koristite ljudem — s pokončevanjem škodljivih merčesov. Ta ljubeznjivi oče tudi hoče, da ljudi razveseljujete s svojim sladkim petjem — toda ne mehkužnih in terdoserčnih mesčanov, ki vas zapirajo v ječe, temuč le pridne poljodelce in vse tiste priyatle tičev, ki vam ne kratijo naj drajšega blagra — ljube prostosti. — Kako bi li tudi vidva še mogla iz serca prepevati — zaperta v to tesno in temno ječo, med tem ko vajni tovarši, sorodniki in drugi tički prosto skakljajo po prostem germovji in drevji — prosti prepevaje med sočim zelenjem in dišečim cvetjem! Sramuje naj se terda človeška duša, ki krati tičkom to njih rajsko veselje — z vicanjem po kletkah! Jaz pa, preljuba odkupljenčka moja! ga vama ne bom kratil. Pejta z Bogom, slavita ga prosta vse žive dni, — pa ne dajta se nikdar več vjeti!“ — To izrekši poljubi vsacega verh glavice, odpre pesti, in — frrr, frrr — mu zletita oprostena jetnika izpred oči.

Tičkomil.

Novice.

V Pragi je mestna županija sklenila, da mestne učilnice morajo biti česke, kar pa nekatere nemške časopise hudo bôde.

Iz domačih krajev. V cerkljanski šoli na Gorenskem je bila preskušnja 28. avg.; učencov in učenk je bilo vseh skup 516. — Od ljudske šole v Radečah smo dobili čedno natisnjen slovenski „pregled“, v katerem se zraven učilne osnove in imenika učencov tudi nahaja mičen spis „Štej čas!“, ki ga je spisal verli učenik g. P. Cebin. — Tudi farna šola v Šmartnem pri Liti ima po svoji lepi stari navadi slovenske perijohe, iz katerih se razvidi, da je štela 357 učencov in učenk. —

Iz Servole (Škedne) poleg Tersta. 1. vel. serp. je bil pri nas učiteljski zbor pod predsedništvom visokočastitega gosp. dekana Jakob-a Koman-a, kateri so nam nekoliko časa popred sledeče 3 vprašanja v prevdarek razposlali:

1. Kako naj učitelj čudorednost (čednost in krepost) pri svojih učencih v šoli in zunaj šole z besedo in z djanjem pospešuje?
2. Kako naj učitelj ravna, da bodo otroci prav hitro čerke poznali?
3. Kaj naj učitelj stori, da se otroci ne bodo mehanično, temveč pomljivo brati naučili? —

Preden pa smo zbor začeli, smo bili pri sv. maši, katero so gosp. dekan brali. Potem so nas gosp. predsednik v šoli zbrane učitelje z ganljivim slovenskim ogovorom nagovorili, ter nam iskreno dokazali, kako potrebni in važni so učiteljski zbori. Vsaka njih besedica je v serce segala, ker so mož ne le samo v duhovskem stanu, ampak tudi vneti šolski prijatel in močna bramba slovenskega jezika. — Slava jim!

Odgovor na prvo vprašanje je bil takole :

Kdor kako delo doveršiti hoče, rabi tedaj pripravne sredstva ali pomočke. Učitelj, kteremu je pospeševanje čudorednosti naloga in dolžnost, gotovo ne bo zabredel, ako v tem poslu nebeškega učitelja posnema.

a) Naj bo sam ves kreposten ; kdor namreč kaj ima, lahko dá tudi svojemu bližnjemu. Da bo pa po pravi meri delil, mora :

b) nagnjenja svojih učencov na tanko poznati. Kakor namreč zdravnik nevarnost ali boljšanje kake bolezni po znamenjih spoznati mora, ako jo hoče popolnoma ozdraviti, enako je treba, da tudi učitelj slabe in dobre strani učencov pozná, da slabe nagnjenja zatira, dobre pa krepčá. Paznemu učiteljevemu očesu ne odidejo znamenja, ktere stopnjo čudorednosti svedočijo. Obnašanje v šoli in zunaj šole, družčina, tovaršije i. t. d. so izviri, iz kterih učitelj lahko vidi stopnjo čudorednosti svojih učencov. Zasači p. učitelj učenca (kteri pa ne vé, da kdo nanj pazi) pri igri, naj ga pri naj prvi priložnosti vpraša, da naj mu vestno pové, s čim se je o prostem času pečal, ali znabiti s postopanjem ali z igro i. t. d.; — in ako se učenec izgovarja, opravičuje in krivico tají, ali ne kaže tako obnašanje nepokorščino, lažnjivost in nagnjenje k igri? Ali ni to plevel, kterega mora učitelj s korenino ruvati? — Učitelj bo pa to le takrat storil, če bo,

c) kakor božji učitelj, otroku prav živo in jasno v izgledih razkladal vse slabe nasledke nepokorščine, lažnjivosti, igre i. t. d. Za to primerne bi bile povesti hudobnih sinov Helita, kazni Ananija in Safire in igravcev v Noe-tovem času; če bo na dalje imenovanim pregreham nasprotné čednosti, pa tudi njih srečne in blage nasledke goreče povikševal in razjasnoval s primernimi izgledi.

d) Taki nauki morajo biti učencom lahko razumljivi in njih razsodbi popolnoma primerni. Če kje veljajo besede, da naj učitelj z otroci po otroško govori, gotovo tukaj veljajo. „Pazi pa naj tudi, da bo njegovo govorjenje spodobno, nikakor pa svetosti čudorednosti nasprotno.“

e) Naj pospešuje čudorednost vsaki čas in pri vsaki perložnosti v šoli in zunaj šole. Učitelj naj p. hvali, kjer hvala pomaga, naj graja in svari, kjer bi hvala škodovala. Ena sama beseda o pravem času več stori, kot cele pridege o nepriložnem času. Vsi šolski predmeti, tako tudi vsakdanji primerljivi so učitelju bogati studenci za pospeh čudorednosti. Tako p. so štiri letni časi, cerkvene slovesnosti, nenadna smert kake osebe i. t. d. pripravne sredstva, da se otroci lahko vadijo in napeljujejo k čednosti.

Vse tako ravnanje pa bi bilo brez prida, če bi učitelj to, kar z besedo uči, tudi sam v djanju ne kazal. Njegove besede bi le mečile, ne pa vlekile, kakor znani pregovor pravi: „Beseda vabi, izgled pa grabi.“ Zastonj bo učitelj otroke k pobožni molitvi napeljeval, če pa sam vpríčo otrok pobožno ne moli. Zastonj bo njegovo svarjenje zoper igro in zoper druge take napake in razvade, ako bi sam večkrat, ali vedno zahajal v take nespodobne kraje, kjer bi ga mladost vidila. Naj učitelj po tem še tako lepo uči, še tako serčno opominja, še tako po očetovsko svari, — otroci mu ne bodo in mu ne morejo vsega takega uka verjeti, in tedaj se tudi po njegovem nauku ne bodo ravnali. Z

eno besedo: Hoče učitelj čudorednost pri učencih pospeševati, naj jim bo z besedo pravi vodnik, v djanju pa ogledalo, v katerem učenci vse čednosti vidijo. *)

V Kranji se je po cesarskem poterjenji ustanovila spodnja gimnazija (4 latinske šole). Prve dve šoli se začnete že letos 14. okt. —

Iz Ljubljane. Ljubljanske gimn., rečne in ljudske šole se začnejo s sv. mašo 1. okt. Verli učitelj verozanstva in slovenščine v realki, čast. g. Lésar je že spisal za realko in za 1. lat. šolo kerščanski nauk, in zdaj za voljo tega ne bo nikake ovére za razlaganje verozakona v slovenskem jeziku.

Iz Lubljane. Izgledi slovenskega pisanja, ktere je slavni lepopisec g. Jan. Levč, učitelj v Terstu, že pred nekimi leti na svetlo dal, se zdaj po znižani ceni po 40 kr. prodajajo pri g. Terpinu v Ljubljani. Tem izgledom je pridjano tudi izverstvo napeljevanje, kako naj se učenci po naj boljši poti pisati vadijo. Prav živo jih tedaj priporočamo vsem slov. učiteljem in prijetlom lepega pisanja.

Iz Ljubljane. „Novice“ so nam prinesle veselo novico, da se bo po vik. dovoljenji napravila narodna čitavnica v Ljubljani. Oglasi zastran vstopa v čitavnico se zročujejo začasno g. Blaznikovi tiskarnici ali pa štacuni g. Fr. Ks. Souvana v Ljubljani.

Iz Ljubljane. Pri letošnji konzistorialni preskušnji je bilo 10 učiteljev, kteri so izdelovali te le vprašanja: a) Es ist ein Brief zu verfassen, in welchem ein Lehrer nach gut bestandener Consistorial-Prüfung seinem Freunde schreibt und ihn aufmuntert, sich auch bald für dieselbe vorzubereiten, wo er ihm zugleich gemüthlich dazu anrath. (Po nemški.) — b) Auf welche Unterschiede zwischen der slovenischen u. deutschen Sprache hat der Lehrer, welcher nach der „praktična gramatika“ unterrichtet, bei den einzelnen Redetheilen besonders aufmerksam zu machen? (Povoljno, po slovenski ali nemški.) — c) Es sollen die verschiedenen Satzgatungen angegeben und mit Beispielen beleuchtet werden. (Po nemški.) — d) Es sind die verschiedenen Formen der slovenischen Zeitwörter kurz anzugeben. (Povoljno.) — e) In welchen Punkten unterscheidet sich die neue deutsche Rechtschreibung von der vorigen? (Po nem.) — f) 2½ Ellen Tuch kosten 15 fl.; wie hoch kommt die Elle? (Beizubringen, wie die Auflösung ohne Regel de Tri leicht geschehe.) — g) Für einen Rock braucht man 3¼ Ell. Tuch von 2 Ell. Breite; wie viel wird man brauchen, wenn dasselbe nur ¾ Ell. breit ist? (Beizubringen. Povoljno.) — h) Wie bringt man das schriftl. Dividiren bei? (Povoljno.) — i) Jemand war in seiner Spekulation sehr glücklich, und gewann mit seinem Betriebskapitale von 120.000 fl. 25 %. Darum hat er ⅔ von diesem Gewinne verstittet, u. z. in Obligationen im Kurse von 82. Um das andere Drittel kaufte er sich aber Gold an, wo das Agio 35 war. Wie hoch ist die gemachte Stiftung, u. wie viel Dukaten hat er dafür bekommen? Die allfälligen Reste beim Ankaufe der Obligationen unter 50 und des Goldes vertheilte er unter die Armen, jedem zu 5 kr.; wie viele wurden theilt? — k) Ein Kaufmann verkauft 76⅔ Stück Leinwand zu 16½ fl.; bekommt aber dafür bloss Wein, den Eimer zu 7⅓ fl. gerechnet; wie viel Eimer u. s. w. — l) Kako se otroci lažnjivosti varujejo ali pa se je odvajajo? — m) Wie und

*) Zahvalimo za poslano, prosimo za obljubljeno!

wann sind die Wiederholungen anzustellen, und welchen Nutzen gewähren sie? (Povoljno.) — n) Wie sind die Uebungen in den schriftlichen Aufsätzen an den Trivialschulen vorzunehmen und zu behandeln?

Premembe v učiteljskem stanu.

G. Izidor Kadivec, poterjeni pripravnik, pride zač. v Planino; — g. Anton Petrovčič iz Černega verha pri Idrii zač. v Horjul; — g. Janez Pleško, pot. priprav., zač. v Cerklje. — G. Leop. Krapš, uč. v zg. Tuhinjsi se je službi odpovedal. — G. Anton Sedej, uč. v Dolah, je umrl. N. m. p.

Imenik visokočast. in čast. g. g. naročnikov. 346. 347. 348. 349. 350. 351. Ogledn. ljudsk. šol v Duini, v Lučnici, v Kanale, v Tolminu, v Fliču, v Cirknem. — 352. Jak. Tavzes, uč. v Prečni. — 353. Pet. Gross, uč. v Hinah. — 354. Mih. Samec, uč. v Gorici. — 355. Jož. Komavec, uč. v Št. Andražu. — 356. Jak. Doljak, vik. v Cerovem. — 357. Andr. Dražček, uč. v Solkanu. — 358. Flor. Kaliger, naduč. v Čermošnicah. — 359. 360. Učenci in učenke IV. razreda v Ipavi. — 361. Ant. Hribar, uč. v Ipavi. — 362. Jak. Kokal, uč. pri sv. Jurju pod Tabrom. — 363. Fr. Bauer, uč. v Črešnovcu. — 364. Fr. Zupan, uč. v Poljanah. — 365. Ant. Fine, fajm. v Železnikah. — 366. Dr. Jernej Levčnik, dekan v Št. Mohoru. — 367. Mat. Rant, uč. priprav. v Idrii. — 368. Jan. Klapšic, fajm. na Oysišah. — 369. Jan. Budnar, kapl. v Starem tergu. — 370. Ant. Slivnik, uč. v Št. Vidu. — 371. Ant. Smrekar, uč. v Toplicah. — 372. Fridr. Žakelj, c. k. gim. uč. na Reki. — 373. Jak. Koman, dekan v Servoli. — 374. Andr. Skrabec, fajm. v Toplicah. — 375. Fr. Urajner, duh. v Toplicah. — 376. Andr. Marušič, c. k. gimn. katehet v Gorici. — 377. J. Šolar, c. k. gimn. prof. v Gorici. — 378. Mih. Debelak, katehet v Terstu. — 379. J. Korpnik, uč. v Šitari. — 380. J. Vilhar, tergovcev v Ljubljani. — 381. Pet. Kogoj, uč. v Tmini. — 382. Ant. Gogala, uč. v Begnah. — 383. Drag. Kaliger, uč. v Kastavu. — 384. Dr. Fr. Močnik, šolski svetovavec in nadzorn. realn. in ljudsk. šol v Gradcu. — 385. Leop. Belar, uč. na Brezovici. — 386. Jak. Šerak, uč. v Čemšeniku. — 387. Juri Birtič, uč. v Zagorji. — 388. Jan. Jarm, uč. v Šmarji. — 389. Jan. Navratil, c. k. uradnik najv. sodnije na Dunaji. — 390. Fr. Zajec, uč. v Poljancah. — 391. Mat. Bernik, uč. v Sorici. — 392. Jan. Trojar, uč. v Logacu. — 393. Fr. Pustaverh, kapl. v Velesovem. — 394. Andr. Bohinc, fajm. v Cerkljah. — 395. Peregr. Videmšek, uč. v Mirni. — 396. Jož. Jerič, fajm. na Dobovcu. — 397. Silv. Keš, fajm. v Begnah. — 398. Mat. Prežek, fajm. na Premu. — 399. Jan. Koman, šolski vodja v Terstu. — 400. Emil vitez Stöckl, dokt. zdravništva v Ljubljani. — 401. Ant. Vavru, c. k. gimn. prof. v Ljubljani. — 402. Mat. Torkar, kapl. pri sv. Petru v Ljubljani. — 403. Jan. Globočnik, šolski vodja v Kranji. — 404. Bl. Košier, fajm. v Šitari. — 405. Pipan, kapl. na Vojsčici. — 406. J. Urbas, kapl. pri sv. Jurju. — 407. Pet. Svetlin, kurat v Kastelnuovi. — 408. Mat. Skok, uč. v Barkoli. — 409. Dom. Čolnik, posestn. na Drvanji. — 410. Lovre Rozman, kaplan v Šentjanzi. — 411. Jan. Bonáč, pref. v Alojzjevši. — 412. Fr. Bradaska, c. k. gimn. prof. v Zagrebu. — 413. Prečast. nadškofijstvo v Gorici.

Popravki. V 9. listu „Uč. T.“ na 146. str. v 11. v. od zg. beri: več, ne manj, — na 147. st. v 9. v. od sp.: primeri, ne premeni, — v 6. v.: števili primerjate, ne čerti primenite, — na 153. st. v 14. v. od zg.: čudega, ne čudega.

Odgovorni vrednik:
Andrej Praprotnik.

Natiskar in založnik:
Jož. Rudolf Millo.